

Fig. 1. Kettrup. Ydre, set fra Nordøst.

V. H. 1929

KETTRUP KIRKE

VESTER-HAN HERRED

I et Sognevidne af 19. April 1467 nævnes rige Godsgaver til *Vor Frue Alter* i Kettrup »med alt andet Altergods, som Mouritz Nielson af Agord hans ærlige Forælder (o: Forfædre) stiftet have af gamle Dage«¹. Ogsaa efter Reformationen viste Aagaards Ejere deres Interesse for Sognekirken (sml. Altertavle og Prædikestol), men Kongen havde Jus patronatus, indtil den 25. September 1671 blev overdraget Henrik Rantzau til Aagaard², hvilken Ejendom Kirken nu fulgte i en lang Aarrække; den gik over til Selveje 10. Maj 1914.

Om et *S. Jørgens Kapel*, »som op er rejst i Hanherred«, sluttedes 1474 Forlig mellem Børglumbispen og Mourids Nielsen Gyldenstjerne til Aagaard med det Resultat, at Mourids Nielsen skulde ansætte en Præst til at oppebære Folks Almisser og Gaver³. Paa Dokumentet er, sikkert urigtigt, noteret: »Kollerup«. Kapellets Plads kendes vel ikke, men det maa antages at have ligget sydøstligt i Kettrup Sogn, ved Bakkepartiet S. Jørgensbjerg, hvor Kristoffer af Bayern 1441 slog de oprørske Bønder. I Landsbyen Husby ved S. Jørgensbjerg har der været en nu udtørret *S. Jørgens Kilde*⁴.

Kirken ligger nordvestligt i Sognet og sydvestligt i den spredte By, ret frit. Kirkegaarden hegnes af Kampestensdiger. Foruden en Indkørsel i Syd med Granitpiller fra 1920'erne findes et Par Trælaager.

Bygningens Dele er Apsis, Kor og Skib fra romansk Tid, Vaabenhus foran Norddøren og Taarn fra sengotisk Tid. Den romanske *Granitkvaderkirke* har Skraakantsokkel, 35 cm høj, over ret stærkt fremspringende Syldsten, især synlige under Østpartiet; Apsis har dog Dobbeltsokkel med et øvre Kvaderskifte, hvis Profil er attisk, men med svag nedre Rundstav, og det nedre

Sokkelskifte har her svagt hulet Profil (S. 96 Fig. 18). Paa Apsiden, som i ret gammel Tid synes at have sat sig, saa at et Gab mellem Rundmuren og Korets Østmur er udfyldt med gule Munkesten, findes et svagt fremspringende Gesimsskifte med afrundet Underkant. Vinduer er bevaret i Apsiden, med Monolit-Saalbænk (H. 126, Br. 77, over Soklen 163 cm, den indre Smigragt meget bred) og i Korets Nordmur, uden særlig Saalbænksten (H. 106, Br. 51, over Soklen 193 cm, indre Smigragt bred). Skibet, hvis Murhøjde over Soklen er o. 4,40 m, har kun enkelte Rester af de oprindelige Nordvinduer, men begge de aabne Døre, som bryder Soklen, er bevarede, Syddøren, der var tilmuret 1870 (Uldall), rundbuet, Norddøren retvinklet. Over Norddørens Inderparti ligger der mellem to Granitbjælker en Træplanke, Syddørens Inderloft er helt af Tømmer. Et svagt fordybet, firkantet Stenhuggerfelt findes i en Kvader Vest for Syddøren, og to til Taarnet udflyttede Kvadre er skaktavlmønstrede.

Indre. Apsidens Hvælv er af røde Munkesten, murede som Løbere i en Halvstenskappe, ommuret samtidig med den nu fjernede, sentmiddelalderlige Skillemur mellem Apsiden og Koret.

Apsisbuen er nu ligeledes af Munkesten, men med Forkant af Granitkvadre og med kraftigt fremtrædende Kragsten (S. 95, Fig. 4—5), hvis Profiler løber om Forhjørnerne. I Korets Nordvesthjørne findes en Gemmeniche. Triumfbuen har Sokkelsten med attiske Profiler (S. 95, Fig. 2—3), der under Sydvangen ogsaa løber om Østhjørnet, og Kragsten, hvis Profiler vel i Hovedsagen er ensartede, men dog mere sammentrængt paa den søndre end paa den nordre. Triumfvæggen er indtil Kragstenshøjde kvaderklædt, men iøvrigt synes Væggene efter Sædvane at være af raa Kamp, som det ses i Triumfmurens Taggavl.

Tilbygninger og Ændringer. Det ved Aar 1500 tilbyggede Taarn er jævnbredt med Skibet. Murene, som forneden er klædt med Kvadre fra den romanske Vestgavl, er iøvrigt af gule Munkesten i Munkeskifte. Taarnrummet, hvis Bue ind mod Skibet er spids, har et fladt rundbuet, dobbeltfalset Syd-vindue og overdækkes af et ottedelt Hvælv med Halvstensribber. Før 1923 var der Adgang ad en Lem i Hvælvet til det mørke Mellemstokværk, hvis fladbuede Norddør var tilmuret. Klokkestokværket har til hvert Verdenshjørne to rundbuede, falsede Glamhuller og paa Nord- og Sydsiden en Bloktandgesims, hvis Tænder er murede med Binder under Løber. I Sydsidens Murankerhoveder læses M H M C 1801 (Mathias Hvid og Hustru, Ejere af Aagaard). En stor Skalmuring med smaa Sten stammer rimeligvis fra dette Aar, og desuden er de nu glatte Taggavle helt ommurede. Taarnets Tagværk er fornyet af Fyr.

Vaabenhuset er af Munkesten, rimeligvis samtidigt med Taarnet, men Mur-

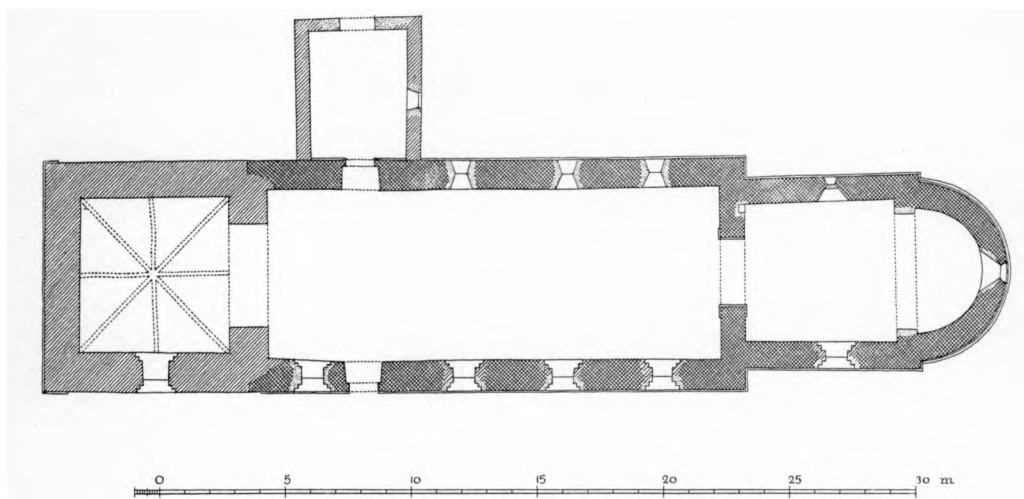

Fig. 2. Plan. 1:300. Maalt af C. G. Schultz 1936.

værkets Detailler er ikke kendelige. Dør og Vindue er moderne udvidet, Gavlen har et fladbuget Gavlvindue og krones af Kamtakker, der ligesom den aabne Tagstol stammer fra Hovedistandsættelsen 1923—24.

I den seneste katolske Tid afskilredes Apsiden fra Koret med en 1924 fjernet Mur under Apsisbuen (sml. Kalkmalerier).

Af *Tagværkerne* findes kun gamle Dele over Skibet, formodentlig fra Reformationstiden, af Eg, med to Sæt Hanebaand; alle Forbindelser er tappede, Tømmernumrene enten hugne, bomærkelignende Tegn eller stemmede Firkanter eller en Kombination af Streger og Firkanter.

Paa en lille Kvader over Syddørens Buetop er indhugget: F B 1706, nu staaende paa Hovedet, henvisende til Frands Benzon til Aagaard (sml. Altertavle).

Ved en Hovedistandsættelse 1923—24 (Arkitekt Hother Paludan) af rettedes alle Mure; Skibets vestlige Sydvindue, der var dobbeltsmiget, omsattes med gule Munkesten i Lighed med de andre Sydvinduer, der afrettedes med delvis fornyede False. I Nord tilmuredes tre store Vinduer, der var brudt i 1870'erne (Uldall) og Resterne af de tre romanske Vinduer, der ved Provstesynet 1851 var krævet lukkede, lagdes til Grund for de nye, smigede Vinduer, der blev sat af Munkesten. I Taarnet genaabnedes Døren til Mellemstokværket og forsynedes med Fritrappe, og Vaabenhuset fik Kamtakker. I det Indre fjernedes foruden den fornævnte Skillemur mellem Apsis og Kor en Tværmur, der delte Taarnrummet i to Dele. Tagværkerne rettedes op eller fornyedes, og Blytagene paa Apsis, Kor, Skib og Vaabenhus omstøbtes.

De romanske Mure med deres senere Ændringer staar nu ukalkede, Taarn og Vaabenhus hvidkalkede; Taarnet er teglhængt. I det Indre har Kor og Skib Bjælkeloft.

KALKMALERIER

Ved Istandsættelsen 1923—24 konstateredes Kalkmalerier, der dog var for medtagne til at kunne restaureres. I Apsis saas Spor saavel af romanske som af gotiske Figurmalerier, mens sengotiske Farver forefandtes paa Skille-væggen mellem Kor og Apsis⁵.

INVENTAR

Altartavlen (Fig. 3), paa nyt Alterbord, bærer et malet Aarstal 1612. I Storfeltet har fra første Færd været anbragt en lille *Husaltartavle* fra 1561, et nederlandsk Arbejde med Alabastrelieffer (Fig. 4), hvis gullighvide Sten er prydet med lidt Forgyltning. Midtrelieffet, 29 x 36 cm, forestiller de hellige tre Kongers Tilbedelse, Toprelieffet Gudfader med Verdenskuglen i Form af et Rigsæble. Paa Bagsiden af det store Relief er ridset Aarstallet 1561, staaende paa Hovedet, sikkert det Aar, da Altartavlen er blevet til i det flanderske Værksted. Forsvundne er de Søjler eller snarere Alabasthermer, der har flankeret Midtrelieffet, og Træværket er en Del medtaget; Frisepartiets Fremspring og Lister er senere fornyede, og 1924 tilføjedes over Topstykket en moderne Toptrekant, bag den Træstjerne, der, uvist naar, er blevet anbragt foran Topstykkets Frise. Bevaret er dog Topstykkets udskaarne Ornamentik, med bukkebenede Satyrer ridende paa Kartouchebaand, blandt de ældste i deres Art her i Landet. Af den oprindelige Staffering genfremdroges 1924 Pilasterfelternes Ornamentik, fjerlette, elegante Akantusmontanter, udført i Skrabeteknik. Hele Bundfladen er først blevet dækket med Forgyltning paa Kridtgrund og derefter sortmalet, og Ornamentikken er da udført ved Bortskrabning af den sorte Farve, hvorved Stilke og Blade fremtræder gyldne. Lignende Bladværk sporedes i Fodfeltet og har sikkert ogsaa været i Topfeltet. Hele Tavlen, der har været indfattet i et Skab med Fløjddøre, har i Danmark sine nærmeste Slægtninge i Herluf Trolles og Birgitte Gøjes Smaalte i Helsingør S. Olai, jfr. ogsaa Peder Oxes og Mette Rosenkrantz's i Ø. Broby, Ringsted Hrd. (D. K. Sorø Amt S. 591 f.). Tavlen har maaske tjent til Privatandagt paa Aagaard, og dens Tilstedeværelse i Kirken skyldes sikkert Herregaardens Ejere; mod Aagaard peger ogsaa de rundbuede Vaabenfelter fra Tiden henimod 1600, der er indfældet i Renaissancetavlens Storvinger. De oprindelige Vaabenmærker blev bortskaaret 1716 (sml. ndf.), men Hjelmtegnene spores, paa nordre Vinge Gyldenstjernernes væbnede Arme med et Spejl og paa søndre Vinge Vesselhorn over et Vaaben, der maa have været Brahernes (henvisende til Lisbeth Brahe, som 1563 ægtede Henrik Gyldenstjerne til Aagaard og døde samme Aar; sml. Prædikestol). At Vaabenfelterne

Fig. 3. Kettrup. Altertavle 1612 med indsat nederlandsk
Husaltertavle 1561
(S. 122).

Fig. 4. Kettrup. Alabast-Partierne
af den nederlandske Husaltertavle
1561 (S. 122).

er ældre end Tavlen, fremgaar ikke blot af Snitværket, men ogsaa af Farvelagene, idet Vaabnene har et Lag Staffering under Renaissancetavlens ældste Lag.

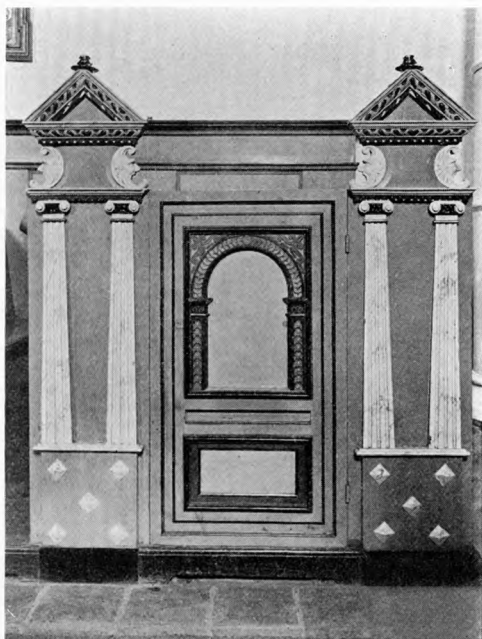
Selve den enkle Høj-Renaissancetavle er snedkret af Eg og Fyr, blandet uden System, i fast Opbygning med glatte, toskanske Søjler og Tandsnit paa Gesimslister og paa Rammerne i Top- og Sidefelter. Snitværk findes kun paa de magre Kartouchevinger om de ældre Vaaben. Løvehovederne paa Fodstykket, hvoraf kun de to er gamle, og de smaa Englehoveder paa Storgesimsen samt de større paa Topstykkets Søjlepostamenter er vel oprindelige, men støbt i Pappmachémasse, der indeholder gammelt Kludepapir. 1924 tilføjedes af nyt Storingernes yderste Kartoucheflige udenfor Vaabenfelterne samt hele Toptrekanten, og desuden fornyedes Størstedelen af Topgesimsen; ved en 1716 foretagen Istandsættelse var Topstykkets Søjler fornyede. Spir og Knopper synes Tavlen aldrig at have haft.

For denne enkle Tavle har Malingen spillet en stor Rolle. Den oprindelige Staffering blev genfremdraget og repareret 1924: rødt og hvidt Kassetværk paa Søjlerne glatte Prydbælter samt rødaaret og hvid Marmorering paa

V. H. 1929

Fig. 5. Kettrup. Font (S. 125).

V. H. 1929

Fig. 6. Kettrup. Stolestade (S. 126).

Postament- og Frisefremspring, ligeledes Fraktur-Indskrifterne i Storstykkets Sidefelter, i det søndre Nadverordene, i det nordre Fadervor, hvorunder Stafferingsaaet: »Anno Domini 1612«. De andre Indskrifter, der ligeledes havde staaet med gylden Fraktur paa sort Bund, var ødelagt. Iøvrigt blev Renaissancestafferingen genfremstillet: Søjleskafterne hvide paa mørk Baggrund og i Vingerne smalteblaa Bund. Listerne er overvejende røde, grønne og hvide med lidt Guld, der oprindelig laa paa brun Bund (Bolus). Lasurer er kun sparsomt anvendt paa Vingerne.

Ved Istandsættelsen kunde de talrige yngre Farvelag fastslaaes i Hovedtrækkene. Allerede i 1600'erne er de røde og grønne Farver blevet repareret; 1716 har der været en større Istandsættelse, hvorom en Indskrift, gylden Kursiv paa sort, paa den flanderske Altertavle endnu minder: »Anno 1716 haver jeg Frans Ransao(!) de Bensen til Aagaard, Patron for denne Kiercke, og min Frue Talke Marie Bensen Kirke Patronesse ladet reparere og stafere denne Alter Tafle til Guds Huusetz Ziirlighed«; Aarstallet var desuden malet over 1612. Ved samme Lejlighed var de ovennævnte Vaabenmærker bortskaaret og erstattet med malede (det uadelige Benzon'ske paa nordre Vinge og et ubestemmeligt paa søndre). I denne Staffering, der havde en gulgraa Understrygning, har Søjleskafterne samt Frise- og Postamentfelter staaet marmorerede, Listerne overvejende røde og grønne; de oprindelige Lasurer var overmalede med Dækfarve, Smalten med graablaa.

E. M. 1939

Fig. 7. Kettrup. Prædikestol 1573
(S. 126).

E. M. 1938

Fig. 8. Kettrup. Felt af Prædikestol
(S. 126).

En følgende delvis Ommaling fra 1700'erne havde haft forsøvede, hvidduppede Søjler med sorte Ringe, medens alle Indskriftelterne var blevet overstrøget med blaat. 1843 eller 1863 var Tavlen stafferet hvid og graa med Zinnoberdetailler, og endelig 1886 egetræsmalet med uægte Forgyldning og enkelte Farver⁶.

Altersølv. *Kalk* fra 1675, 22 cm høj, i enkel Barokform, med flad, sekstunget Fod, rundt Skaft og fladtrykt Knop med drevne Bukler paa Over- og Undersiden og mellemfaldende Ruder. Paa Foden graveret Rantzaus og Urnes Vaaben samt »F R H W 1675« (Franz Rantzau, Ejer af Aagaard 1674—76 og Hustru Helle Urne); nyere Bæger; paa Foden et udslidt Mestermærke, vistnok for Johan Wahlbom (Olrik 476). *Disk* med graveret Cirkelkors; paa Undersiden kradset: »C. Jessen 1798«.

Alterstager fra o. 1625, 47—48 cm høje, med høj klokkeformet Fod og Skaft med kegleddannet Led over fladtrykt Kugle.

Font (Fig. 5) romansk, af Granit, mod Sædvane af tre Sten. Kummen, 71 cm i Tvm., har ved Overkanten en Rundstav; Afløbshul i Midten. Skaftet, der er hugget i en Sten for sig, er ringformet med treleddet Rundstavprofil. Den pyramidestubformede Fod, hvis øvre Del er svagt hulet, har skarpryggede

Hjørner og paa de tre Sider flade Relieffer, mod Øst en Tvillingarkade med et Kors i hver Bue og Midtpilaster med Skivekapitæl; mod Syd to mod hinanden vendte Dyr, en tobenet, vinget Drage og en Løve, adskilt af en lodret Stav, mod Vest et Akantustræ med to symmetriske Blade; den fjerde Side er glat. Højde 92—93 cm.

Fad af Nürnbergerarbejde o. 1600, 44,5 cm i Tvm. I Bunden Spejderne med Drueklase, omgivet af en dobbelt, nu næsten udslidt Minuskelring; paa Randen, der har været bredere, indstemplede Kors og Liljer.

Prædikestol (Fig. 7) i Ung-Renaissance fra 1573, sikkert Aalborgarbejde, med Felter af blødt Træ og Rammeværk af Eg. I tre af de fire Storfelter, der omgives af dobbelttandede Lister, er skaaret tre Adelsvaaben med symmetriske Skjolde og derunder enkle Kartoucher: »Anno Domni 1573« med Reliefversaler; det fjerde Felt (Fig. 8) viser en Kvindeskikkelse med Kors, Kalk og Oblat, Troen, staaende i et Landskab med en By i Baggrunden. Hertil svarer Reliefindskrifterne i de nedre Smalfelter: »Frov Lisebet Bra — Hinrik Gyldenst — Frue Mette Rud 1594 — Fides«, de to første Indskrifter med Fraktur, de to sidste med Versaler. Da Henrik Gyldenstjerne først ægtede sin anden Hustru Mette Rud 1574 (sml. Altertavlen), kan hendes Navn og Vaaben ikke oprindeligt have haft Plads paa Prædikestolen, men Indskriften maa være indsat ved en Istandsættelse 1594, og ved samme Lejlighed er det Vaaben, der befandt sig i det tilsvarende Storfelt, blevet bortsnittet og erstattet med et malet Rudvaaben. I de øvre Smalfelter er der fladsnittede Akantusornamenter, og lignende findes bag de slanke, korintiske Hjørnesøjler; i Frisens og Postamentets skarpe Hjørnefremspring er der indfældet glatte Plader af blødt Træ. Under Hjørnerne Englehoveder og mellem dem Fladsnitornamenter. Af en 1924 rekonstrueret Underbaldakin var kun levnet en enkelt Ribbe. Den ottesidede Himmel er nyere.

Stolen har oprindeligt staaet i Træets Farver, med sort Snedkerstaffering i Felternes Bund, ogsaa i Feltet fra 1594, hvor den dog laa federe og tykkere end andetsteds. Snart efter 1594 har Stolen faaet sin første brogede Staffering, med heraldiske Vaabenfarver, smalteblaa Feltbunde, sort, grønt, rødt, Sølv og Guld, flere Lister brudt med Sølvrunder. Denne Staffering har staaet indtil o. 1850, da Stolen maledes i Overensstemmelse med Altertavlen (hvidt og graat med røde, blaa og gule Detailler); efter en sidste Overmaling (mørkegraa-hvid med uægte Forgyltning) blev Renaissancestafferingen genfremdraget 1924; de røde og grønne Bunde repareredes, Metallet og Smalten udførtes af nyt⁶.

Stolestader (Fig. 6) af Fyr, fra o. 1600—25, siden 1890'erne aabne, undtagen de to Øststader, der har tjent som Herskabsstole⁷. Disses Gavle har riflede joniske Tvillingpilastre paa fælles Postament; Frisen danner en indsnørret

Fig. 9. Kettrup. Kirkekiste (S. 127).

E. M. 1939

Hals, hvis Konturer er udskaaret som Vrængemasker, og Trekantgavlene har Æggestavlister med svungne Æg. I Dørenes øvre Felt en ornamenteret Portal; det nedre er glat. De øvrige Gavle er af samme Skema, men glatte; Frisehalsen har dog Konturvolutter. Samtidigt, dog stærkt fornyet Vægpanel med glatte Fyldinger og gennemløbende Frise.

Kiste (Fig. 9) af sentmiddelalderlig Type, af 4 cm svære Egeplanker, 163,5 cm lang, 63 cm bred og 50 cm høj, med svagt buet Laag, beklædt med tynde Jernplader og beslaaet med tætsiddende Jernbaand, der fastholdes af rundhovedede Søm. Paa Forsiden et firfliget Laasebeslag med to falske Nøglehuller. Den virkelige Laas sidder i en af Kortsiderne; Laaget lukkes ved Hjælp af en med Tapper besat Jernstang, der skydes indad, hvorved Tapperne griber ind i nogle paa Laaget siddende Bøjler, og naar Stangen er skudt i Laas, laases den selv ved Hjælp af en Tværstang, der styres af en endnu i Nøglehullet siddende Nøgle. Læddiken er forsvundet. I Kortsiderne Bærehanke, der dannes af to snoede Jernstænger med fælles, cirkelrund Bæring. Beslagene har Spor af rød, Jernklædningen af grøn Farve⁸. I Skibets Vestende.

Dørfløjen i Norddøren har Laas og Gangjern med indridsede Zigzaglinjer og indslaaet 1081 (maaske 1801 paa Hovedet).

Pengeblok af Eg, med firsidet Overdel og balusterformet Fod; Laasebeslag; paa Forsiden reliefskaaret »M H 1800«. Ved Indgangspanelet.

Præsterækketavle fra o. 1750; til Siderne Pilastre med modvendte Volutkapitæler.

Alt Inventar istandsattes og stafferedes⁹ ved Kirkens Hovedreparation 1924; fra dette Aar stammer ogsaa Lysekronerne og Orglet.

Klokke, unggotisk, fra 1300'erne, uden Indskrift. Tvm. 81 cm (Udall 52).

GRAVMINDER

Epitafier. 1) (Fig. 10) 1755. Clemens Jessen. Maleri paa Træ, 202 x 120 cm, i profileret Ramme, af Præsten i Helfigur, iført Embedsdragt og med Kalot paa

N. Termansen 1924

Fig. 10. Ketrup. Maleri af Clemens Jessen, udført 1755 af H. C. Borch (S. 127).

Hovedet, Hat og Lommetørklæde under venstre Arm, Bog og Brillen i højre Haand. Baggrunden dannes af Rokokoarkitektur, malet graat i graat med forgyldte Bogstaver; sign. »H. C. Borch p. pinxit 1755«. Indskriften, med Kursiv, er fordelt i tre Kartoucher og paa de arkitektoniske Led: »Clemen. Jessen, i sin Alders 81de Aar, sit Pr. Emb. 41de Aar, fød Ao 1674 d. 23. Dec., død Ao 17□□«. ¹⁰ Clemens Jessen var Præst i Kverndrup (Svendborg Amt), og Maleriet er sikkert ophængt i Kirken af hans Søn Jens Clemensen Jessen, sml. Epitaf Nr. 3.

2) O. 1760. Daniel Friedenreich. Trætavle, hvis firsidede Skriftfelt flankeres af riflede Pilastre og udsavede, glatte Vinger og over Gesimsen kronet af en Trekantgavl med Dobbeltvolutter og Topspir; forneden er der tilsvarende Hængeværk med drejede Knopper. Malet Kursiv over den fromme, stille og sagtomme Herrens Tjener Magister Daniel Friedenreich, født paa Aalborg Apotek 1677, Præst for Kietterup og

Giøtterup i 53 Aar, Provst i Herredet i 27 Aar, »fornøyet i Ægteskab 41 Aar med sin her i Livet omhyggelige, duelige og særdeles tjenstagtige Martha Maria Stub«; tre Sønner og 1 Datter; død i Giøtterup 8. April 1758. »De Livsens Krone bær, i Død fuldkommen blev, Successor til dier Roes med Taare dette skrev«; paa Rammen »I. F. Clementin«, (hans Svigersøn og Efterfølger i Embedet).

3) O. 1800. Jens Jessen. Lille Tavle af Træ, 61 x 36 cm, med profileret Kant og buet Afslutning, hvorover et reliefskaaret Topornament med naivt skaaret Kongekrone. Nu ophængt i Vaabenhuset og brugt som Kirkestævnetavle. Paa Tavlen har siddet en †Plade af Messing¹⁰, med graverede Ornamenter og Indskrift til Minde om Præsten Jens Jessen (død 1799) og hans første Hustru (død 1782), sat af hans anden Hustru Karen Hamborg Hvid.

†*Epitaf*. Latinsk Indskrift over Peder Lauridsen Pontanus, forud denne Kirkes Præst; efter Ægteskab i 32 Aar med to fromme Kvinder, Psyche og Catherina Pedersdatter (seksten Born) døde han 29. Sept. 1602. »Alle deres Ben hviler herunder«. Sønnen satte Epitafiet¹¹.

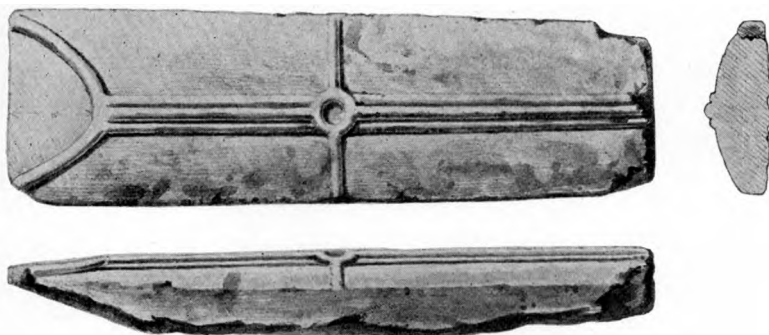

Fig. 11. Kettrup. Romansk Gravsten. Tegning af Magnus-Petersen 1880 (S. 129).

Gravsten. 1) Romansk, af Granit, med let buet Overflade og svagt trapezdannet, o. 186 x 55—48,5 cm (Fig. 11). Paa Overfladen en langs Midten løbende, treleddet Rundstav, som ved Stenens bredeste Ende deler sig i en to-grenet Gaffel og midtpaa overskæres af en Rundstav, der i Skæringspunktet danner en Cirkel¹². I en Stenbunke paa Kirkegaarden.

2) 1606. »Herunder hviler salig Karen Chrestensdatter, som døde i Kielgord den 17. December 1606«. Granitsten, 144 x 69—65 cm. Randskriften, med fordybede Versaler, slutter som Tværskrift over Jesusmonogram, hvorunder et stort latinsk Kors med fordybede Konturlinjer. Ved Skibets Nordmur.

3) »Jens Jensen«. Granitsten, 178 x 59,5—57 cm, af samme Art som foregaaende, dog kun med Tværskrift over Jesusmonogram og latinsk Kors. Ved Skibets Nordmur.

4) Lignende Sten, 188 x 86—60 cm, med helt udslidt Indskrift. Paa Kirkegaarden.

5) 1621. Hans Freddericsen Gans, død i Drøsterup 4. Sept. »og hans kiere Moder An Hendericsdatter. Anno 1621«. Granitsten, 167 x 65 cm; Tværskrift med fordybede Versaler, hvorover Jesusmonogram; langs Kanten en Rundstav. I Taarnrummet under Kirkekisten.

†*Gravsten.* Frederik Julius D . . ., Forpagter til Aagaard, født 9. Maj 1759, gift anden Gang med Christiane Birgitte Mørup, død . . .; Nexøsandsten, 160 x 86 cm, med Hjørnerosetter, Ranker og Vase i Relief. Endnu 1928 laa den paa Kirkegaarden, og Indskriften (Skriveskrift) var da næsten udslidt.

**Gravramme* af Eg; Brudstykke, 147 cm langt, med Reliefversaler: ».. ti 1645. Gud gif hende en gledel. Opsta. . . gifvis med denne min Hud oc jeg skal se Gud . . .«; fandtes brugt som Karm i Loftsdøren mellem Skib og Taarn. Nu i Tisted Museum.

Begravelse, muret, med Tøndehvælving, under Koret; Adgangen er nu til-muret, men under Restaureringsarbejderne 1923 konstateredes, at Rummet

indeholdt tre ret velbevarede Barnekister og Rester af flere voksne Kister, hvorefter en Del var betrukket med Skind; i et Hjørne laa flere Kranier. Paa Laaget af en af Barnekisterne læstes Elisabeth Hviid 1795¹³.

KILDER OG HENVISNINGER

Kaldsbog 1805—52 (ved Embedet). — Museumsindberetninger af J. Magnus-Petersen og C. Engelhardt 1880, C. A. Jensen 1924, C. A. Jensen og V. Hermansen 1929. Revideret og forøget af C. A. J. og E. M. 1938—39.

F. Uldall. Aarbøger. 1896. S. 253 (Sokkelprofil). Chr. Heilskov: Personalhistoriske Indskrifter fra Vester-Hanherred, i AarbThisted. 1923. S. 461—63.

Thura: Beskrivelse S. 417—18. F. Uldall: Optegnelser om de danske Landsbykirker I. 1870. S. 236 (NM). Tegninger og Opmaalinger med Beskrivelser til Kirkens Istandsættelse 1923—24 af Hother Paludan (NM).

¹ Danske Magazin 3. R. III, 298. ² Udateret Fortegnelse over Patronatsret (RA).

³ Danske Magazin 3. R. III, 268 f. Naar Pontoppidan: Danske Atlas V, 312 meddeler, at Kirken »formodentlig har hedet St. Jørgens«, beror dette sikkert paa Forveksling med S. Jørgens Kapel. ⁴ Knud Fabricius i Hist. Tidsskr. 7. R. II, 506—07, Aug. F. Schmidt: Helligkilder S. 132. ⁵ Undersøgellesberetning af E. Rothe 1924 (NM).

⁶ Flgd. malede Indskrift bag paa Altertavlen vidner nu om de forskellige Istandsættelser: »Soli Deo Gloria. I Nederland en Kunstner god Har gjort min ældste Del (1561); De Aagaard Gyldenstjerner lod Mig gøre stor og hel (1612); Slægt efter Slægt mig siden hen Lod ofte male om (1716, 1843, 1863, 1886), Min gamle Farvepragt igen For Dagen atter kom (1924)«; Istandsættelsesberetn. af Maler Peter Kr. Andersen 1924. ⁷ Iflg. Danske Sagn III, 1395 tilhørte fire Stole Aagaard, »og de tvende ere opsatte i sal. Henrik Gyldenstjernes og Fru Mette Ruds Tid 1590 med deres egne Vaaben«. ⁸ Otto Jensen: Det gamle Pengeskrin i Kettrup Kirke, i AarbThisted. 1915. S. 77 ff. ⁹ Ved Maler Peter Kr. Andersen. ¹⁰ Indberetning af N. Termansen 1920. ¹¹ SamlJyHT. 1. R. IX, 197 f. ¹² Fremstillingen kan ikke opfattes som det almindeligt forekommende Motiv: Kors paa Golgathahøj, idet Korset da kommer til at staa paa Hovedet i Forhold til Stenens Hovedende. ¹³ Thisted Amts Avis 23. Juli 1923.

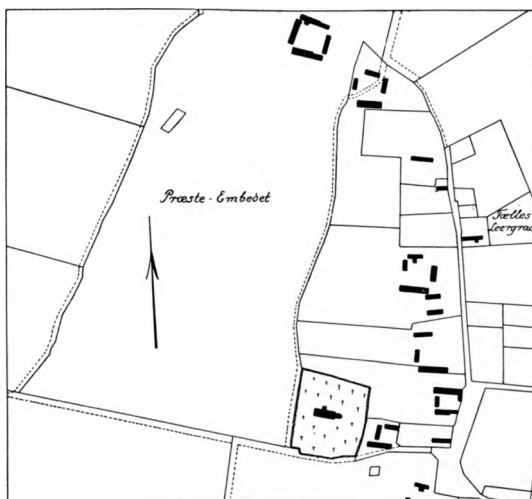

Fig. 12. Kettrup 1812.